

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.015.05.2019

02216019

Jan Duda
Prezes Koła Łowieckiego CYRANKA
18-500 Danowo 3

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 – Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie CYRANKA w Kolnie (dalej: „Koło”), Danowo 3, 18-500 Kolno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Duda – Prezes Koła Łowieckiego CYRANKA, od 10 maja 2015 r. (akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. 2. Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Marek Zapolski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/101/2019 z 20 sierpnia 2019 r. (akta kontroli str. 1)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Koło Łowieckie CYRANKA wywiązywało się z obowiązku wypłaty rolnikom odszkodowań za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzynę łowną. Było do tego przygotowane pod względem organizacyjnym i technicznym, co umożliwiało terminowe podjęcie działań w tym zakresie.

Wysokość odszkodowania ustalono z reguły polubownie³, co potwierdzano w protokołach, w których nie ujmowano jednak wszystkich danych i informacji niezbędnych do wyliczenia wysokości odszkodowania. Wpisana do protokołu, uzgodniona z wnioskodawcą kwota odszkodowania ustalona została zatem z pominięciem procedur szacowania szkód określonych w rozporządzeniach Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.⁴ i z dnia 19 kwietnia 2019 r.⁵ Uniemożliwiało to odniesienie uzgodnionej kwoty odszkodowania do wartości, która przysługiwałaby w przypadku zastosowania przepisów ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁶ i wymienionych rozporządzeń. Odszkodowania wypłacano terminowo, z wyjątkiem jednego pięciodniowego opóźnienia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych

Opis stanu faktycznego

a) Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.⁸ Koło⁹ dzierżawiło dwa obwody łowieckie¹⁰ o łącznej powierzchni 13.806 ha (po wyłączeniach 13.380 ha) o kategorii „bardzo słaba”. Obwód łowiecki nr 100 (o powierzchni 6.843 ha, w tym 1.495 ha powierzchni leśnej) zlokalizowany był na terenie dwóch gmin (Kolno i Grabowo) oraz miasta Kolno. Obwód łowiecki Nr 118 (o powierzchni 6.963 ha, w tym 1.076 ha powierzchni leśnej) zlokalizowany był na terenie trzech gmin (Kolno, Mały Płock i Stawiski) oraz miasta Kolno.

(akta kontroli str. 3-4)

Obwody te, zgodnie z art. 29 ust. 2 upł., wydzierżawiono na podstawie (dwóch) umów¹¹ zawartych ze Starostą Kolneńskim 26 marca 2013 r., na okres nie krótszy niż 10 lat (do 31 marca 2023 r.).

(akta kontroli str. 5-18)

b) Statut Koła nie określał sposobu realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód i wypłatą odszkodowań. W maju 2014 roku Walne Zgromadzenie Koła Łowieckiego CYRANKA powołało (spośród członków) pięcioosobową Komisję do szacowania szkód łowieckich. Na funkcję koordynatora Komisji wyznaczono Łowczego Koła. W okresie objętym kontrolą skład tej Komisji nie został zaktualizowany w związku z rezygnacją dwóch osób (w latach 2017 i 2018) z uczestnictwa w szacowaniu. W dokumentacji Koła brak było

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W ten sposób załatwiono 90 z 92 złożonych wniosków.

⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz.U Nr 45 poz. 272), uchylone z dniem 2 października 2018 r.

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych (Dz.U z 2019 r. poz. 776).

⁶ Dz.U. z 2018 r. poz. 2033, ze zm. Ustawa zwana dalej: „upł”.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Łowieckie lata gospodarcze 2017/2018, 2018/2019 i okres od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r.

⁹ Koło Łowieckie CYRANKA w Kolnie 30 czerwca 1997 r. zostało wpisane do rejestru kół łowieckich Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Łomży pod pozycją 10.

¹⁰ Obwód łowiecki Nr 100 i 118.

¹¹ Powyższe umowy zawierały wszystkie elementy wyszczególnione w art. 29a ust.1 upł., tj.: [1] numer i powierzchnię obwodu łowieckiego, [2] obszar gruntów leśnych i polnych wchodzących w skład obwodu łowieckiego, [3] kategorię obwodu łowieckiego, [4] wysokość czynszu (tenuty) za dzierżawę obwodu łowieckiego i termin jego płatności, [5] obowiązki stron umowy, [6] zasady zastosowania odstrzału zastępczego, [7] sposób i terminy rozliczeń między stronami umowy w przypadku jej rozwiązania.

też dokumentów potwierdzających, że ustanowiono regulamin działania Komisji, określający zasady i zakres jej działania oraz sposób wynagradzania jej członków. Prezes Koła wyjaśnił, że: „(...) Aktualizacja składu nie miała miejsca od 2014 roku, gdyż praca w zespole jest pracą społeczną (szacujący nie otrzymują żadnego wynagrodzenia), a brak jest innych osób chętnych do wykonywania w/w działań, posiadających odpowiednio dużo czasu, choć ciągle Zarząd Koła stara się o pozyskanie nowych członków zespołu – obecnie jest wdrażany jeden członek Koła, który zapewne zostanie przyjęty na najbliższym posiedzeniu Zarządu Koła”.
(akta kontroli str. 19-20, 21-22, 23, 24-37)

c) W dokumentacji Koła brak było dokumentów potwierdzających przeszkolenie członków Komisji w zakresie szacowania szkód łowieckich. Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. nie ponoszono też kosztów związanych z uczestnictwem w takich szkoleniach. Prezes Koła wyjaśnił, że: „(...) Zarówno członkowie zespołu szacującego szkody, jak też i Zarząd Koła byli szkoleni w latach ubiegłych na szkoleniach wewnętrznych PZŁ, które odbywały się w siedzibach Zarządu Okręgowego lub Nadleśnictwa Łomża. Najczęściej były to coroczne prezentacje instruktażowe w ramach oceny planów hodowlano-łowieckich, niestety zaświadczeń pisemnych nie otrzymywaliśmy. Obok w/w odbywały się szkolenia wewnątrz koła przy użyciu prezentacji instruktażowych zamieszczonych w Internecie¹² lub przesłanych przez inne organy PZŁ, w tym foldery informacyjne, prezentacje przykładowych szkód, itp.” Dodał też, że korzystano również z materiałów szkoleniowych w zakresie szacowania, które opracowała Izba Rolnicza w Opolu. Wskazał także, że organy samorządu oraz Nadleśnictwa nie informowały Koła o dodatkowych szkoleniach związanych ze zmianą przepisów w zakresie szacowania szkód. Z przedstawionych wyjaśnień wynika, że w latach 2017–2019 w zakresie szacowania szkód łowieckich przeszkolono pięciu członków Komisji oraz trzech członków Zarządu Koła.
(akta kontroli str. 24-37)

d) W okresie objętym kontrolą do szacowania szkód wykorzystywano: taśmę mierniczą, aparat fotograficzny, telefon (prywatny) z aplikacją Geoportal, ramkę pomiarową (o wymiarze 1x1 m), kalkulator, wagę. Do dojazdu na miejsce oględzin korzystano z samochodu prywatnego, a posiadaczowi pojazdu zwracano koszty zużytego paliwa, które w latach 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) wyniosły odpowiednio: 1.240 zł, 1.040 zł i 400 zł.
(akta kontroli str. 38, 39)

Prezes Koła wyjaśnił, że: „(...) Biorąc pod uwagę specyfikę naszych łowisk, tj. relatywnie niewielkie uprawy (max. kilkuhektarowe) i strukturę szkód (buchtowania kilkunastoarowe, zniszczenia zasiewów kukurydzy, niszczenie upraw na niewielkiej powierzchni), posiadany potencjał techniczny jest w moim przekonaniu wystarczający do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich”.
(akta kontroli str. 24-37)

e) Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. działania Koła w zakresie szacowania nie były przedmiotem kontroli Komisji Rewizyjnej Koła. Komisja ta w protokołach z posiedzeń wskazywała, że wydatki na dokarmianie zwierzyny oraz wypłatę odszkodowań mają istotny wpływ na wynik finansowy Koła.
(akta kontroli str. 40-45)

PZŁ¹³ w listopadzie 2017 roku skontrolował terminowość wypłaty przez Koło odszkodowań za szkody łowieckie i stwierdził, że: „(...) odszkodowania łowieckie płacono na bieżąco”.
(akta kontroli str. 46-49)

f) Koło nie dysponowało dokumentacją potwierdzającą, że od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. właściciele lub posiadacze gruntów rolnych zgłaszali potrzeby zabezpieczenia swoich gruntów przed szkodami. Analiza kosztów Koła w tym okresie wykazała, że nie ponoszono żadnych wydatków z tym związanych. Prezes Koła wyjaśnił, że: „(...) nie było zgłoszeń potrzeby zabezpieczeń skierowanych do Koła”. Dodał też, że w tym okresie „(...) Koło nie prowadziło żadnych prac związanych z budową zabezpieczeń (np. pasy zaporowe, gradzenia upraw itp.), a w związku z tym nie było odmów właścicieli gruntów na realizację tych prac. Żaden z rolników nie zgłosił zakazu polowań na swoich terenach”. Dodał też, że: „(...) w celu ograniczenia przypadków

¹² Przykładowe linki do stron: „<https://www.farmer.pl/prawo/przepisy-i-regulacje/szacowanie-szkod-łowieckich-na-podstawie-starego-rozporządzenia,81662.html>, <https://www.farmer.pl/prawo/przepisy-i-regulacje/szacowanie-szkod-łowieckich79149.html>).

¹³ Polski Związek Łowiecki.

występowania szkód łowieckich zainteresowanym rolnikom rozdawano (zakupione wcześniej) substancje zapachowe – odstraszające dziki np. Hukinol, Mesurol, sznury hukowe. W 2015 r. zakupiono też pastuch elektryczny do ochrony pola kukurydzy”. W trakcie kontroli nie przedstawiono dokumentów umożliwiających ustalenie daty i wartości zakupionych tych środków i urządzenia. Poinformował też, że w 2019 roku opracowano „Informację o obowiązku współdziałania właścicieli gruntów rolnych i leśnych w zakresie zabezpieczenia gruntów przed szkodami łowieckimi”, którą skierowano do sołtysów z prośbą o rozpropagowanie wśród mieszkańców. (akta kontroli str. 23, 27-37)

Koło zawarło umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością i posiadany mieniem, na okres od 1 października 2018 r. do 30 września 2019 r. z firmą GOTHAER Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. w Warszawie. Wariant zawartej umowy wykluczał odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody w uprawach i płodach rolnych wyrządzone przez zwierzynę łowną. (akta kontroli str. 87-90)

g) Koło otrzymało okólnik nr 15/0/2018 r. Polskiego Związku Łowieckiego¹⁴, w którym poinformowano, że Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego wspólnie z Brokerem Ubezpieczeniowym Firmą GOTHAER TU SA. wypracował i przygotował ofertę ubezpieczeniową. W ramach proponowanej polisy (w zależności od wariantu) ubezpieczyciel przejmie odpowiedzialność, a tym samym i wszelkie zobowiązania do granic wynikających z wybranego wariantu ubezpieczenia, z tytułu błędów i wadliwych działań w pełnieniu funkcji członków zarządów okręgowych oraz kół łowieckich skutkujących powstaniem szkód spowodowanych niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem zobowiązań wynikających z cytowanych przepisów ustawy, w tym za niewypłacenie odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych lub spowodowane likwidacją koła, na skutek jego niewypłacalności, o ile można przypisać winę za ten stan członkom zarządu. (akta kontroli str. 91-92)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA
CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia przygotowanie Koła pod względem kadrowym oraz technicznym do sprawnej realizacji zadań związanych z ustaleniem wartości szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłatą odszkodowań. Realizację zadań powierzono członkom Koła, których wyposażono w niezbędny sprzęt techniczny. Podjęto też działania profilaktyczne i zapobiegające powstawaniu szkód, m.in. informując właścicieli oraz posiadaczy gruntów rolnych i leśnych o konieczności wzajemnej współpracy w tym zakresie oraz wyposażając ich w niezbędne środki do odstraszania zwierzyny.

OBSZAR

2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań

Opis stanu
faktycznego

a) Koło prowadziło ewidencję zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych w każdym roku łowieckim (z okresu objętego kontrolą). Prowadzono ją w sporządzonej wersji elektronicznej, według wzoru zlecanego przez PZŁ, tj. w tabeli, w której zamieszczono: [1] datę zgłoszenia szkody, [2] dane osobowe i adresowe właściciela lub posiadacza gruntu, [3] numeru protokołu, [4] datę szacowania ostatecznego szkody, [5] rodzaj uprawy, [6] gatunek zwierzyny wyrządzającej szkodę, [7] powierzchnię ogólną uprawy, [8] powierzchnię zniszczonej uprawy, [9] odsetek zniszczonej uprawy, [10] powierzchnię zredukowanej uprawy, [11] wysokość ustalonego odszkodowania, [12] datę wypłaty odszkodowania, [13] obwód łowiecki, w którym wystąpiła szkoda. (akta kontroli str. 95-100)

b) Z wyjaśnień Prezesa Koła wynika, że właściwi miejscowo wójtowie, Burmistrz Kolna oraz właściwa terytorialnie Izba Rolnicza zostali poinformowani telefonicznie o osobach uprawnionych w Kole do przyjmowania zgłoszeń szkód. Faktu tego nie dokumentowano. (akta kontroli str. 24-37)

c) Od 1 kwietnia 2017 do 31 sierpnia 2019 r. wpłynęły 92 wnioski o oszacowanie szkód, w tym o ustalenie wysokości odszkodowania (w roku łowieckim 2017/2018 – 21 szkód,

¹⁴ Pismo L.dz.227/0/2018 z 9 maja 2018 r.

w roku łowieckim 2018/2019 – 42 szkody i w roku łowieckim 2019/2020 – do 31 sierpnia 2019 r. – 29 szkód). Szkody na łąkach oraz w uprawach kukurydzy i ziemniaków wyrządzały wyłącznie dziki (w związku z buchtowaniem). Ich powierzchnia (zredukowana) w okresie objętym kontrolą wyniosła 42,92 ha, z tego w roku łowieckim 2017/2018 – 6,49 ha, w roku łowieckim 2018/2019 – 16,05 ha, a w roku łowieckim 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 20,38 ha, co stanowiło odpowiednio: 0,04%, 0,11% i 0,15% powierzchni dwóch obwodów łowieckich (po wyłączeniach 13.380 ha). (akta kontroli str.101-103)

d) W następstwie rozpatrzonych wniosków, w okresie objętym kontrolą poszkodowanym rolnikom i posiadaczom gruntów wypłacono 37.670 zł tytułem odszkodowań, w tym w latach łowieckich: 2017/2018 – 8.060 zł, 2018/2019 – 17.980 zł i w 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 11.630 zł. (akta kontroli str. 101-103)

e) W latach łowieckich 2017/2018, 2018/2019 oraz od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. nie wystąpiły przypadki odmowy wypłaty odszkodowania na podstawie przesłanek wyszczególnionych w art. 48 upł. Kwestie związane z brakiem wypłat odszkodowań (w dwóch przypadkach) opisano w dalszej części wystąpienia. (akta kontroli str. 104-106, 107-112)

f) W roku łowieckim 2017/2018 nie wystąpiły przypadki, aby organ gminy zgodnie z art. 47 ust. 2 upł¹⁵ prowadził mediację w celu polubownego rozstrzygnięcia sporu dotyczącego wysokości odszkodowania. W 21 przypadkach zgłoszonych w roku łowieckim 2018/2019 (od 1 kwietnia do 23 sierpnia 2018 r.) przedstawiciel gminy (sołtys) uczestniczył w szacowaniu ostatecznym szkody. (akta kontroli str. 105)

g) Koło w okresie objętym kontrolą nie otrzymywało pozwów kierowanych przez poszkodowanych przeciwko dzierżawiacemu obwody łowieckiej. Również Zarząd Koła nie kierował pozwów do sądów powszechnych. (akta kontroli str. 115-117)

h) Z dokumentacji Koła wynika, że od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. dwóch poszkodowanych, na podstawie art. 46d ust. 1 upł, złożyło odwołania do Nadleśniczego Nadleśnictwa Łomża. Z dokumentacji będącej w dyspozycji Koła wynika, że:

1. W obu przypadkach poszkodowani zakwestionowali wysokość ustalonego odszkodowania, co odnotowano w protokołach ostatecznego szacowania szkody przez Koło w następujący sposób: „Szacowana szkoda jest za niska” oraz „Odmówiłem podpisu ze względu na niską kwotę odszkodowania”. Sposób ustalania wysokości odszkodowania opisano w dalszej części, w punkcie 2i. wystąpienia.
2. Nadleśniczy Nadleśnictwa Łomża decyzją Nr 1/2019 z dnia 28 maja 2019 r. (wydaną w wyniku odwołania złożonego 8 maja 2019 r.) wycenił szkodę, po ponownym jej oszacowaniu na 200 zł (o 165 zł więcej niż zaproponowało Koło). W uzasadnieniu stwierdzono, że: „(...) Z przeprowadzonych przez przedstawiciela Nadleśniczego oględzin na gruncie oraz szacowania ostatecznego wyniku, iż uszkodzona przez zwierzyńkę została większa powierzchnia – to jest 0,25 ha (a nie jak przyjął przedstawiciel dzierżawcy obwodu – 0,02 ha). Przy szacowaniu przez przedstawiciela dzierżawionego obwodu został zaniżony koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego – na co wpłynął m.in. zaniżony obszar uprawy uszkodzonej”. Koło wypłaciło 5 lipca 2019 r. poszkodowanemu 200 zł odszkodowania.
3. W drugim przypadku przedstawiciele Nadleśniczego 21 maja 2018 r. (w terminie 10 dni od daty wniesienia odwołania) dokonali oględzin zniszczonej uprawy rolnej (pole zasiane zbożem) i w protokole stwierdzili: „(...) Zgłosić siedem dni przed skoszeniem”. W związku z tym, pismem z 5 czerwca 2018 r., Nadleśniczy zwrócił się do poszkodowanego o poinformowanie Nadleśnictwa o planowanym terminie zbioru z siedmiodniowym wyprzedzeniem. Nadleśniczy wyjaśnił, że: „(...) niezgłoszenie przez rolnika szkód na 7 dni przed zbiorem, skutkowało brakiem podstaw do przeprowadzenia szacowania. Wobec powyższego nie było też podstaw wydania decyzji o ustaleniu odszkodowania”. Dodał też, że informacji tej nie przekazywano do Koła Łowickiego, bowiem: „Przepisy prawa nie nakładają na Nadleśnictwo obowiązku poinformowania kół łowieckich o nieprzeprowadzeniu szacowania”.

¹⁵ Przepis uchylono z dniem 1 kwietnia 2018 r.

4. Z dokumentacji obu przypadków wynika, że w postępowaniu odwoławczym uczestniczył przedstawiciel Koła (brak danych o udziale przedstawiciela izby rolniczej właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkód).

(akta kontroli str.107-112, 118, 119-123, 187-188)

i) Prawidłowość realizacji przez Koło procedury szacowania ustalono na podstawie badania 15 (losowo wybranych) spraw, z tego pięciu z roku gospodarczego 2017/2018, ośmiu z roku 2018/2019 i dwóch zgłoszonych od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. Wyniki analizy przedstawiono poniżej.

1. We wszystkich zbadanych przypadkach szkody wyrządziły dziki na łąkach i pastwiskach.
2. Dokumentacja szacowania pięciu szkód nie zawierała wniosków rolników o szacowanie szkód i ustalenie wysokości odszkodowania w roku gospodarczym 2017/2018. Prezes wyjaśnił, że: „Brak podań i zgłoszeń poszkodowanych w dokumentacji w roku łowieckim 2017/2018 wynika z powodu zagubienia tych dokumentów podczas remontu domu. Dokumenty te były gromadzone w oddzielnym skoroszycie natomiast dokumentacja z szacowania szkód i dowody wypłat archiwizowana była przez księgową. Bieżąca dokumentacja gromadzona jest w całości przez księgową”.
3. Analiza treści 10 wniosków (ośmiu z roku gospodarczego 2018/2019 i dwóch złożonych od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019) wykazała, że zawierały one dane wymagane art. 46 ust. 4 upł.
4. We wszystkich przypadkach w szacowaniu szkód uczestniczyli poszkodowani. Odbywało się to jednak bez udziału przedstawiciela izby rolniczej lub Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W ośmiu sprawach (z 10) zgłoszenia szkód dokonano od 1 kwietnia do 23 sierpnia 2018 r., tj. w okresie, w którym podmiotem wyznaczonym do przyjmowania wniosków o szacowanie szkód był Wójt Gminy. W sześciu z nich w szacowaniu uczestniczył sołtys, jako przedstawiciel organu wykonawczego gminy. Prezes Koła wyjaśnił że: „(...) nie są mi znane przyczyny nieobecności przedstawicieli izb rolniczych i WODR, którzy byli telefonicznie informowani”.
5. Spośród 15 przeanalizowanych spraw, w 13 czynności szacowania przeprowadzono nie później niż w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku, tj. zgodnie z art. 46a ust. 2 upł (do 1 kwietnia 2018 r. zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r.). W dwóch przypadkach do czynności tych przystąpiono po upływie 40 i 20 dni od dnia zgłoszenia szkody. Prezes Koła wyjaśnił, że: „Szkoda łowiecka zgłoszona przez rolnika w dniu 26 czerwca 2017 r. została załatwiona 5 września 2017 r. podczas ostatecznego szacowania z powodu wczesnego okresu rozwojowego uprawy (ziemniaki we wczesnej fazie tworzenia bulw), co spowodowało, iż w porozumieniu z rolnikiem i za jego akceptacją przełożono termin wyceny ostatecznej szkody na wrzesień. Sposób pozytywnego załatwienia odszkodowania potwierdzony jest podpisem akceptacyjnym na protokole z dnia 05 września 2017 r.” W drugim przypadku wyjaśnił, że: „Przystąpienie do szacowania ostatecznego szkody zgłoszonej 20 lutego 2019 r. dopiero po 20 dniach (tj. 12 marca 2019 r.) wynikało z konieczności oczekiwania na ustąpienie pokrywy śnieżnej z terenu zdewastowanego przez dziki”.
6. We wszystkich 15 zbadanych sprawach po zakończeniu szacowania sporządzono protokoły, z których 14 nie zawierało niektórych danych wymaganych art. 46c ust. 5 upł (do 1 kwietnia 2018 r. wymaganych § 4 ust. 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r.), co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.
7. W dokumentacji przeanalizowanych spraw brak było danych i dowodów potwierdzających wyliczenie wartości odszkodowania w sposób określony w § 4 ust. 5–8 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r. i w § 3 ust.14–19 rozporządzenia Ministra Środowiska z 16 kwietnia 2019 r., co również opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.
8. We wszystkich przeanalizowanych przypadkach protokół szacowania ostatecznego podpisany przez poszkodowanego stanowił podstawę do wypłaty odszkodowania, której w 14 (z 15) przypadkach dokonano w terminie określonym w art. 46c ust. 8 upł (do 1 kwietnia 2018 r. w terminie ustalonym w § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska

z 8 marca 2010 r.), tj. 30 dni od dnia sporządzenia protokołu. Wypłat odszkodowań we wszystkich przypadkach dokonano w formie przelewu na rachunek bankowy wskazany przez poszkodowanego. Przyczyny opóźnionego przelania środków (400 zł) na konto bankowe poszkodowanego opisano w dalszej części wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Wysokość wypłacanych odszkodowań wynosiła od 100 zł do 2.200 zł (dotyczy to szkody, w której dzięki w 100% zredukowały uprawę ziemniaków na polu o powierzchni 4,6 ha – w protokole z szacowania ostatecznego zawarto zapis: „Kwotę odszkodowania ustalono polubownie”).

9. W żadnym ze zbadanych przypadków poszkodowani rolnicy nie wnosili odwołań do nadleśniczego, przewidzianych od 1 kwietnia 2018 r. przez art. 46d upł. Nie korzystali też z możliwości rozstrzygnięcia sporu przed sądem cywilnym.

(akta kontroli str. 24-37, 113-114, 124-185, 186)

j) Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. do Zarządu Koła nie wpływały skargi na postępowanie przedstawiciela Koła w toku szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Odszkodowania wypłacano w wysokości ustalonej polubownie, jednak bez udokumentowania sposobu ustalenia wartości szkody i bez zawierania umów, określających wzajemne ustępstwa stron, w tym bez zrzekania się przez poszkodowanych możliwości dochodzenia dalszych roszczeń i wniesienia odwołania do nadleśniczego. W szczególności:

- w 14 z 15 przeanalizowanych protokołów ostatecznego szacowania szkody nie podano części wymaganych danych, tj.: plonu z 1 ha (w 14 przypadkach), stanu i jakości uprawy lub jakości płodu rolnego (w ośmiu przypadkach), powierzchni całej uprawy (ha) lub szacunkowej masy zgromadzonego płodu rolnego (w dwóch przypadkach), wymaganych przez art. 46c ust. 1 pkt 3, 5 i 7 upł (do 1 kwietnia 2018 r. wymaganych § 5 ust. 4 pkt 3, 5 i 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r.),
- nie wskazywano cen skupu lub ceny rynkowej danego artykułu rolnego, mających zastosowanie przy ostatecznym szacowaniu szkody, o których mowa w rozporządzeniach Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r. (§ 4 ust. 7) i z 19 kwietnia 2019 r. (§ 3 ust. 17).

(akta kontroli str. 124-185)

Prezes Koła wyjaśnił, że: „(...) podczas szacowania wykorzystano obowiązujące cenniki określające aktualną cenę skupu (zniszczonych) produktów rolnych oraz w oparciu o aktualne dane wartości szkody, tj. np. cena 1 t ziemniaka w skupie, koszty rekultywacji łąki i zbioru utraconego, koszty zniszczonego zasiewu, ziarna kukurydzy itp. Następnie w drodze negocjacji (najczęściej jest to propozycja poszkodowanego, co do wysokości odszkodowania), a po analizie i wycenie opartej o aktualne dane wartości produktów rolnych itp. składana była propozycja wypłaty odszkodowania po przeliczeniu wszystkich w/w pozycji”. Negocjacje takie doprowadziły w 90 z 92 zgłoszonych przypadków do zawarcia porozumienia/ugody w sprawie wypłaty odszkodowania, co potwierdzone było każdorazowo podpisem poszkodowanego na protokole szacowania i przelewem bankowym na konto poszkodowanego. Wskazał też, że: „(...) tego typu postępowania odszkodowawcze są w naszej opinii najbardziej korzystne dla obu stron ze względu na czas potrzebny do realizacji procedur, w tym szybkość wypłaty odszkodowań oraz uniknięcie ewentualnych kosztów postępowań odwoławczych, tj. opinie prawne, wycena rzeczoznawców, opłaty za wyjazdy itp.”

(akta kontroli str. 114)

Zdaniem NIK, zawarcie ugody w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania, jakkolwiek dopuszczalne w świetle przepisów ustawy – Kodeks cywilny, powinno być poprzedzone wycenieniem odszkodowania na zasadach określonych przepisami rozporządzeń. Zapoznanie się przez poszkodowanego z ustaloną wysokością odszkodowania umożliwiłoby powstanie stosunku prawnego, w tym ewentualnego sporu, co do wysokości odszkodowania, który po ustępstwach stron zakończony winien

być umową ugody. Tym samym zawarte ugody nie spełniały wymogów wynikających z art. 917 ustawy – Kodeks cywilny, ponieważ zawierając je nie udokumentowano istniejącego wcześniej między poszkodowanym a Kołem stosunku prawnego dotyczącego roszczenia poszkodowanego wynikającego z ustalonej wielkości i wartości szkody. W sprawach tych nie udokumentowano ustępstw wynikających z istniejących sporów prowadzących do zawarcia umowy ugody w świetle przepisów ustawy – Kodeks cywilny. Zgodnie z art. 917 tej ustawy przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo aby uchylić istniejący lub mogący powstać spór.

2. Wypłata jednego odszkodowania (w wysokości 400 zł) nastąpiła 11 lipca 2018 r., tj. pięć dni po terminie określonym w art. 46c ust. 8 upł, tj. 30 dni od dnia sporządzenia protokołu. (akta kontroli str. 145-148)

Prezes Koła wyjaśnił, że opóźnienie wynikało z choroby Skarbnika, a poszkodowany nie kwestionował tego faktu i nie żądał naliczenia odsetek. (akta kontroli str. 186)

OCENA CZĄSTKOWA

Koło nie przestrzegało procedur ustalania wartości odszkodowania podczas polubownego załatwiania wniosków o wypłatę odszkodowania za szkody łowieckie. W rezultacie uzgodniona kwota odszkodowania nie mogła zostać odniesiona do rzeczywistej wysokości, wynikającej z zastosowania przepisów upł i rozporządzeń. Odszkodowania wypłacano terminowo, z wyjątkiem jednego pięciodniowego opóźnienia.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że opisana w niniejszym wystąpieniu, w tym również w stwierdzonych nieprawidłowościach, praktyka Koła polegająca na całkowitym pominięciu procedury szacowania określonej w ustawie – Prawo łowieckie i rozporządzeniu skutkuje niemożliwością odniesienia uzgodnionej przez strony wysokości odszkodowania do wysokości odszkodowania, jaka przysługiwałaby w przypadku zastosowania procedury szacowania. Powstaje tym samym ryzyko uznaniowego traktowania poszkodowanych. Uzgodniona bowiem wysokość odszkodowania może być zarówno niższa, jak i wyższa od ustalonej na podstawie przepisów ustawy – Prawo łowieckie i rozporządzenia.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przestrzeganie zasad i sposobu szacowania szkód określonych w ustawie – Prawo łowieckie i w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 19 kwietnia 2019 r.
2. Wypłatę odszkodowania w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

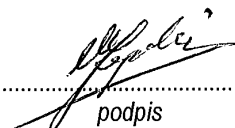
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego

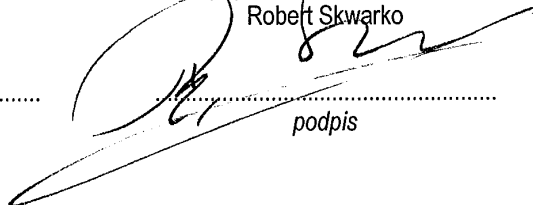
Białystok, dnia 10 października 2019 r.

Kontroler:
Marek Zapolski
doradca ekonomiczny

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis